

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z PRZYRODY

W KLASIE IV

w Szkole Podstawowej nr 3 w Działdowie.

Przedmiotowy System Oceniania z przyrody określa zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów z tego przedmiotu w Szkole Podstawowej nr 3 w Działdowie zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. ze zmianami w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów, słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych oraz Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania w Szkole Podstawowej nr 3 w Działdowie.

Wymagania edukacyjne wynikają z Podstawy programowej kształcenia ogólnego opracowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r.

UMOWA – KONTRAKT Z UCZNIAMI

1. Prace klasowe i sprawdziany są obowiązkowe. Prace klasowe są zapowiadane nie później niż tydzień przed ich przeprowadzeniem i omówiony jest ich zakres. Sprawdziany nie muszą być zapowiedziane i zakres dotyczy trzech ostatnich lekcji. Nieobecność na sprawdzianie lub pracy klasowej może być usprawiedliwiona chorobą ucznia i potwierdzona przez lekarza lub rodziców/prawnych opiekunów. Prace pisemne są archiwizowane przez rok. Rodzice mają prawo wglądu podczas wywiadówek i „otwartych drzwi”.
2. Praca kontrolna jest poprzedzona co najmniej jedną lekcją powtórzeniową.
3. Na koniec półrocza przewiduje się test diagnozujący dotychczasowe osiągnięcia.
4. Jeżeli praca klasowa i test nie odbędą się w terminie ustalonym przez nauczyciela, z przyczyn niezależnych od nauczyciela lub klasy, wówczas nauczyciel w porozumieniu z klasą ustala nowy termin.

5. Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową, sprawdzian lub test z przyczyn losowych, powinien ją napisać w ciągu dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły.

6. Sprawdziany – są obowiązkowe, mogą, ale nie muszą być zapowiedziane i nie podlegają poprawie. Zakres treści tych sprawdzianów obejmuje trzy ostatnie tematy lekcyjne.

7. Każdy uczeń ma prawo prosić nauczyciela o dodatkowe wyjaśnienie niezrozumiałego tematu lekcji i do dodatkowej pracy domowej.

8. Uczeń może poprawić słabą ocenę – **niedostateczną** lub **dopuszczającą i dostateczną** z pracy klasowej, w terminie uzgodnionym z nauczycielem.

UWAGA!!! Prawa do poprawy słabej oceny z pracy klasowej nie ma uczeń, który ściągał.

9. Nie ocenia się ucznia po dłuższej, usprawiedliwionej nieobecności.

10. Uczeń ma prawo, ale i obowiązek zgłoszenia nieprzygotowania się do lekcji /należy rozumieć zarówno przygotowanie ustne, brak pracy domowej, jak i brak zeszytu przedmiotowego/. Ma prawo zgłosić nieprzygotowanie 2 razy w półroczu na początku każdego zajęć. Trzecie i kolejne nieprzygotowanie do lekcji pozwala nauczycielowi postawić ocenę niedostateczną. Próba oszukania nauczyciela upoważnia go do postawienia uczniowi oceny niedostatecznej.

11. Jeżeli uczeń będzie nieobecny na lekcji, jest zobowiązany do samodzielnego uzupełnienia braków /notatki lekcyjnej i zadanej pracy domowej/.

12. Obowiązkiem ucznia jest systematyczne, czytelne i estetyczne prowadzenie zeszytu przedmiotowego – zapisywanie w nim notatek i prac domowych.

13. Uczeń za pracę na zajęciach lekcyjnych otrzymuje „plusy” Pięć plusów ”jest równoznaczne z oceną celującą.

14. Uczniowie klas 4 w miesiącu wrześniu nie otrzymują ocen niedostatecznych.
15. Uczeń ma obowiązek systematycznie pracować na lekcjach przyrody i w domu /ma obowiązek przeczytania danego tematu lekcji z podręcznika/.
16. Uczeń na koniec półrocza i koniec roku szkolnego ma możliwość pytania „na wyższą ocenę” – poprawę oceny. Jednak swoją ocenę uczeń pracuje cały semestr lub cały rok.
17. Oceny śródroczne wystawia nauczyciel w terminie ustalonym przez dyrekcję szkoły (przynajmniej siedem dni) przed posiedzeniem rady pedagogicznej.
18. Uczeń, który opuścił więcej niż 50% zajęć lekcyjnych nie może być klasyfikowany z przyrody
19. O planowanej ocenie niedostatecznej uczeń zostaje powiadomiony na miesiąc przed planowanym posiedzeniem rady pedagogicznej i ma prawo poprawić ocenę w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.

20. W trakcie trwania nauki zdalnej:

- a. uczeń komunikuje się z nauczycielem za pomocą portalu Librus lub TEAMS
  - b. odbiera materiały do lekcji i zlecone zadania
  - c. informacje o terminie i zakresie zleconego zadania nauczyciel umieszcza w zakładce: „zadania domowe” w dzienniku elektronicznym lub odpowiednim do tego miejscu w TEAMS
  - d. ocenie podlegają formy pisemne: karty pracy oraz ustne: aktywność na zajęciach
  - e. uczeń odsyła wszystkie zlecone przez nauczyciela prace przez zakładkę „zadania domowe” lub odpowiednim do tego miejscu w TEAMS
  - f. otrzymuje od nauczyciela informację zwrotną w postaci komentarza do oceny bądź wiadomości elektronicznej w dzienniku lub odpowiednim do tego miejscu w TEAMS
- .

NARZĘDZIA POMIARU OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW:

1. Pomiar osiągnięć uczniów odbywa się za pomocą następujących narzędzi:

prac klasowych, testów; krótkich sprawdzianów, odpowiedzi ustnych, prac domowych, prezentacji multimedialnych, projektów, przygotowania się do lekcji, aktywności w czasie lekcji, pracy w grupach lub pracy samodzielnej.

2. Stosowane metody:

- pogadanka,
- rozmowa nauczająca,
- praca z tekstem,
- praca z materiałami multimedialnymi (prezentacje multimedialne) i zasobami internetowymi,
- projekty edukacyjne.

SPOSÓB USTALANIA OCENY ŚRÓDROCZNEJ I KOŃCOWOROCZNEJ

Ocenianie będzie się odbywać w oparciu o skalę obowiązującą w polskim systemie oświaty.

Dopuszcza się stosowanie znaków plus (+) i minus (-) przy ocenach cząstkowych, ale nie jest obowiązkowe.

Ocenianie jest jawne.

Obszary oceniane w ciągu semestru:

Zasady oceniania uczniów według średniej ważonej:

1) Podstawą do wystawienia oceny śródrocznej i rocznej jest średnia ważona wszystkich ocen cząstkowych obliczana w przedstawiony poniżej sposób.

$$(suma\ ocen\ z\ wagą\ 3) * 3 + (suma\ ocen\ z\ wagą\ 2) * 2 + (suma\ ocen\ z\ wagą\ 1) * 1$$

$$\frac{(suma\ ocen\ z\ wagą\ 3) * 3 + (suma\ ocen\ z\ wagą\ 2) * 2 + (suma\ ocen\ z\ wagą\ 1) * 1}{(liczba\ ocen\ z\ wagą\ 3) * 3 + (liczba\ ocen\ z\ wagą\ 2) * 2 + (liczba\ ocen\ z\ wagą\ 1) * 1}$$

2) Każdej ocenie cząstkowej przyporządkowuje się liczbę naturalną, oznaczając jej wagę w hierarchii ocen.

3) Formy badania uczniów w zakresie wiedzy i umiejętności mają na poszczególnych przedmiotach lub blokach przedmiotowych następujące wagi:

Kategoria oceny	Waga oceny
<ul style="list-style-type: none"> ▪ praca klasowa, test (obejmujący cały dział) ▪ konkursy/ zawody sportowe na szczeblu powiatowym, rejonowym, regionalnym, wojewódzkim, ogólnopolskim (I, II, III miejsce, tytuł laureata, finalisty w tym wyróżnienia lub tytuł równoważny) ▪ sprawdzian praktyczny (np. z użyciem komputera) ▪ wypowiedź pisemna/wypracowanie ▪ okresowa – miesięczna ocena za aktywność na lekcji wychowania fizycznego ▪ postęp w sprawności motorycznej	3

<ul style="list-style-type: none"> ▪ praca techniczna o wyższym stopniu złożoności 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ sprawdzian wiadomości, ▪ kartkówka ▪ odpowiedź ustna ▪ czytanie ze zrozumieniem / słuchanie ze zrozumieniem ▪ opowiadanie ustne ▪ praca z tekstem ▪ dyktando ▪ projekt/makieta/gazetka ścienna ▪ konkursy/ zawody sportowe na szczeblu szkolnym, międzyszkolnym (I, II, III miejsce lub tytuł równoważny) ▪ referat, prezentacja multimedialna ▪ doświadczenie wykonane podczas lekcji ▪ programowanie ▪ postęp w umiejętnościach technicznych, taktycznych i użytecznych ▪ przygotowanie do lekcji (posiadanie stroju sportowego na zmianę, przestrzeganie przepisów BHP, brak niedyspozycji zdrowotnych) ▪ zadania praktyczne 	2
<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywność/praca na lekcji 	1

▪ pisemna praca na lekcji (np.: karta pracy, ćwiczenia, zadania) ▪ udział w konkursie ▪ głośne czytanie ▪ praca w grupie/zespole ▪ praca domowa ▪ komiks ▪ plakat ▪ zadanie dodatkowe (np. gazetka ścienna, plakat, praca plastyczne, praca pisemna o tematyce sportowej i prozdrowotnej) ▪ technika czytania ▪ recytacja ▪ rysunek ▪ praca na lekcji ▪ zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń ▪ prace wytwórcze ▪ praca z oprogramowaniem ▪ aktywność na lekcji wychowania fizycznego (umiejętności indywidualne, zespołowe, współzawodnictwo, rozgrzewka) ▪ przygotowanie do zajęć	

Nauczyciel wpisuje do dziennika ocenę w kolorze odpowiadającym jej wadze:

- Waga 3 – kolor czerwony;
- Waga 2 – kolor zielony;
- Waga 1 – kolor czarny;

Nauczyciel może ocenić inną formę aktywności (nieokreśloną w tabeli), wówczas ma obowiązek poinformować uczniów o jej wadze.

Uczeń, po uzgodnieniu z nauczycielem, ma prawo do wykorzystywania różnych form aktywności w celu poprawienia oceny.

Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową, nauczyciel odnotowuje ten fakt w dzienniku lekcyjnym jako „nb”, przy czym „nb” nie jest oceną, jedynie informacją dla nauczyciela i rodzica o nieobecności ucznia na sprawdzianie, a po napisaniu przez ucznia zaległej pracy klasowej, w miejscu "nb" nauczyciel wpisuje ocenę, jaką uzyskał uczeń.

Jeżeli uczeń poprawił ocenę, nauczyciel poprawia ją w tej samej rubryce, wówczas ocena z poprawy otrzymuje wagę 3, a ocena z pierwszego terminu otrzymuje wagę 1.

Średniej ważonej przyporządkowuje się ocenę szkolną następująco:

średnia ważona stopień

0 – 1,69 niedostateczny

1,70 – 2,69 dopuszczający

2,70 – 3,69 dostateczny

3,70 – 4,69 dobry

4,70 – 5,69 bardzo dobry

5,70 – 6,00 celujący

Ocenę roczną wystawia się jako średnią ważoną ocen cząstkowych uzyskanych przez ucznia w całym roku szkolnym.

Nauczyciel ma prawo podwyższyć o jeden stopień ocenę uczniowi, który mimo niezyskania odpowiedniej średniej ważonej, osiąga wyniki na miarę swoich możliwości intelektualnych, wykazuje wzorową postawę oraz wypełnia wszystkie obowiązki ucznia. Ocenę celującą, mimo niezyskania odpowiedniej średniej ważonej, może otrzymać także uczeń, który uzyska średnią ocen co najmniej 5,00 oraz osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, zawodach sportowych i innych, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

1. Prace klasowe , testy i krótkie sprawdziany oraz „kartkówki”

W zależności od zdobytych punktów uczniowie otrzymują oceny w następujący sposób:

celujący	100% - 98%
bardzo dobry	97% - 88%
dobry	87% - 69%
dostateczny	68% - 50%
dopuszczający	49% - 30%
niedostateczny	29% - 0%

--	--

Ilość i częstotliwość pomiarów jest zależna od poziomu oraz możliwości intelektualnych klasy i w zależności od realizowanych treści modyfikowana.

Sprawdziany godzinne (prace klasowe , testy) – obejmują partię materiału z jednego działu. Zapowiedziane są, co najmniej na tydzień przed planowanym terminem. Wszelkie sprawdziany nauczyciel ma obowiązek sprawdzić i omówić w ciągu dwóch tygodni. Uczeń otrzymuje do wglądu sprawdzoną pracę i ma prawo do zgłoszenia zastrzeżeń, a nauczyciel uwzględnia je w uzasadnionych przypadkach.

Sprawdziany – mogą być niezapowiedziane i obejmują zakres wiadomości i umiejętności z trzech ostatnich lekcji. Jeżeli są zapowiedziane, to zakres podany jest przez nauczyciela.

2. Odpowiedzi ustne – na które składają się:

- umiejętności zanalizowania tematu
- główna myśl jasno sformułowana;
- logiczne uzasadnienie własnego stanowiska
- umiejętności selekcjonowania materiału
- fakty mieszczące się w podstawie programowej;

styl wypowiedzi, czyli:

- samodzielność i płynność wypowiedzi;
- konsekwentne stosowanie adekwatnej terminologii;
- bogate słownictwo

3. Praca domowa: oceniamy następujące umiejętności:

-stosowanie właściwego dla przedmiotu języka wypowiedzi adekwatnego do wieku dziecka;

-poprawność;

-kompletność pracy;

-oryginalność;

-samodzielność;

-prezentacja wyników;

-staranność zapisu;

-terminowość wykonania.

4. Aktywność: oceniamy stopniem lub umownym znakiem (+) w zależności od wkładu pracy.

Pięć plusów powoduje wpisanie do dziennika lekcyjnego oceny celującej.

Uwzględniamy następujące kryteria:

-przygotowania do lekcji;

-prowadzenie notatek na lekcji;

-posiadanie przyborów niezbędnych na zajęciach;

-częste i chętne zgłaszanie się do odpowiedzi;

-zaangażowanie w wykonanie poleceń;

- przedstawienie odrębnych opracowań;
- przynoszenie dodatkowych pomocy i opracowań, planszy i plakatów, prezentacji multimedialnych;
- zaangażowanie w realizację projektów edukacyjnych,
- udział w olimpiadach przedmiotowych.

5. Zeszyt przedmiotowy lub zeszyt ćwiczeń:

- obowiązkiem ucznia jest systematycznie (czytelne i estetyczne) prowadzenie notatek w zeszycie przedmiotowym lub w zeszycie ćwiczeń;
- za brak zeszytu uczeń otrzymuje „minus”; uzyskania trzech minusów jest równoznaczne z otrzymaniem oceny niedostatecznej;
- za prowadzenie zeszytu lub zeszytu ćwiczeń uczeń może otrzymać ocenę.

Wymienione obszary składają się na tzw. bieżące ocenianie.

Bieżące ocenianie uwzględnia założenia zapisane w WSO, między innymi różnorodność i systematyczność wystawiania ocen.

Uczeń nie ma prawa na pracach pisemnych „ściągać”. Każda taka próba kończy się odebraniem pracy i wystawieniem oceny niedostatecznej.

Poprawa ocen:

- Uczeń ma prawo do poprawy każdego godzinnego sprawdzianu, z którego otrzymał ocenę dostateczną lub niższą, w formie i terminie ustalonym z nauczycielem, nie dłuższym jednak niż 14 dni. W szczególnych przypadkach nauczyciel może określić inny termin (np. z powodu choroby ucznia lub nauczyciela). Poprawa jest dobrowolna i odbywa się tylko raz. Ocena z poprawy jest ważniejsza od oceny ze sprawdzianu, ale obie wstawione są do dziennika lekcyjnego. Sprawdziany krótkie i odpowiedzi ustne nie podlegają poprawie.
- Wobec uczniów, którzy posiadają specjalistyczne opinie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wymagania edukacyjne będą dostosowane do zaleceń ww. poradni, a w sytuacjach uzasadnionych stworzone zostaną indywidualne warunki poprawy wyników i nadrobienia braków.

Informowanie o ocenach:

- Nauczyciel, na początku roku szkolnego, informuje uczniów i rodziców (opiekunów) o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania oraz o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
- Każda ocena jest jawna i wystawiana według ustalonych kryteriów.
- Sprawdziany nie są oddawane do domu ucznia. Jeżeli rodzic zgłosi chęć zapoznania się z pracami swego dziecka, w ustalonym terminie nauczyciel udostępnia wgląd do nich.
- przewidywanych ocenach rocznych, czy semestralnych oraz zagrożeniu oceną niedostateczną uczeń informowany jest ustnie, a jego rodzice (opiekunowie) w formie pisemnej na miesiąc przed radą pedagogiczną klasyfikacyjną. Za pisemne poinformowanie rodzica (opiekuna) odpowiada wychowawca. Ocena końcowa nie jest średnią arytmetyczną otrzymanych ocen, największą wagę mają oceny z prac pisemnych. Druga z kolei kategoria ważności to oceny z: zadań domowych i innych aktywności.

Szczegółowe określenie warunków i zasad poprawiania ocen i uzupełnianie braków edukacyjnych:

- Poprawianie ocen odbywa zgodnie z zasadami znajdującymi się w WSO.
- Jeżeli uczeń był w szkole, a zwolnił się z kilku lekcji, wówczas przepisuje notatki, uzupełnia zadania oraz sam opanowuje wiadomości i umiejętności z tych zajęć na następną lekcję.
- Jeżeli uczeń był nieobecny w szkole nie więcej niż tydzień, wówczas uzupełnia notatki, zadania oraz wiadomości ze wszystkich lekcji, na których był nieobecny w przeciągu tygodnia.
- Jeżeli uczeń był nieobecny w szkole dłużej niż tydzień, wówczas na prośbę rodzica nauczyciel ustala wraz z uczniem termin uzupełnienia braków.
- Jeżeli uczeń opuścił sprawdzian z przyczyn losowych, powinien go napisać w terminie 2 tygodni od powrotu do szkoły.
- Uczeń powinien poprawić ocenę niedostateczną z pracy kontrolnej - sprawdzianu w terminie 2 tygodni od momentu oddania prac.

Wymagania edukacyjne i kryteria ocen dostosowane wobec ucznia posiadającego opinie z PP-P:

W przypadkach uczniów z dysfunkcjami, uwzględnia się możliwość odstąpienia od ustalonych wytycznych zarówno, co do formy prezentacji wyuczonych treści, jak również czasu ich eksponowania. Takie odstępstwo nie zwalnia ucznia od obowiązku opanowania przez ucznia treści podstawowych a więc minimum określonych w planach wynikowych dla poszczególnych klas.

W zależności od stwierdzonych dysfunkcji wymagania edukacyjne dopasowane są do możliwości edukacyjnych ucznia na podstawie opinii lub orzeczenia z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, zaleceń pedagoga szkolnego oraz obserwacji własnej ucznia.

Zakres wymagań każdorazowo dopasowany jest do możliwości ucznia:

- ocenianiu podlegają postępy czynione przez ucznia w zakresie objętym dysfunkcją, nawet gdy są poniżej wymagań na ocenę,
- wydłużony czas pracy,
- zmniejszenie zakresu materiałów, wiedza ucznia posiadającego orzeczenie z poradni wymagana jest poziomie podstawowym,
- dopuszczane odpytywanie z ławki,
- dopuszczone zmiany formy sprawdzania (z pisemnej na ustną i odwrotnie),
- ignorowanie błędów w pisowni,
- nieczytelne pismo nie stanowi kryterium oceniania,
- sprawdzian dopasowany do możliwości ucznia, punktacja zaniżona,
- pomoc nauczyciela – głośne odczytanie polecenia do zadania, dzielenie pracy na etapy.

Przy wystawieniu oceny śródrocznej i końcoworocznej będą brane pod uwagę kryteria społeczno – wychowawcze oraz zalecenia Poradni Pedagogicznej - Psychologicznej:

- warunki nauki ucznia w domu rodzinnym,

- trudności ucznia wynikające z patologii rodziny,
- stan zdrowia ucznia,
- stosunek ucznia do obowiązków szkolnych,
- wysiłek ucznia wkładany w wywiązywanie się z obowiązków szkolnych,
- systematyczność ucznia,
- możliwości ucznia,
- trudne sytuacje losowe w życiu ucznia.

SYSTEM MOTYWACYJNY I NAPRAWCZY

Uczeń mający kłopoty z opanowaniem materiału może zwrócić się o pomoc do nauczyciela i jeżeli jest to pożądane, wspólnie ustalają działania wspomagające np. pomoc nauczyciela przedmiotu, pomoc koleżeńska, uczestnictwo w dodatkowych zajęciach.

Ogólne kryteria ocen z przyrody:

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

- bardzo dobrze opanował wiadomości i umiejętności,
- potrafi stosować wiadomości w sytuacjach problemowych,
- umie formułować i dokonywać analizy lub syntezy nowych zjawisk,
- proponuje nietypowe rozwiązania,
- osiąga sukcesy w konkursach szczebla wyższego niż szkolny.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

- w pełni spełnia wymagania z poziomu ponadpodstawowego,
- potrafi biegle i samodzielnie używać sformułowań przyrodniczych,
- projektuje doświadczenia i je prezentuje,

- dostrzega i ocenia związki dotyczące zjawisk przyrodniczych i działalności człowieka,
- przewiduje następstwa i skutki działalności człowieka oraz przebieg procesów naturalnych w przyrodzie,
- wyjaśnia je,
- rozwiązuje problemy.

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

- spełnia wszystkie wymagania poziomu podstawowego, ponadto podejmuje udane próby rozwiązywania niektórych zadań i problemów z poziomu ponadpodstawowego,
- poprawnie używa podręczników z zakresu wiedzy przyrodniczej oraz pomocy naukowych,
- właściwie wykorzystuje przyrządy do obserwacji i pomiarów elementów przyrody,
- korzysta z różnych źródeł informacji,
- dostrzega wpływ przyrody na życie i gospodarkę człowieka,
- proponuje działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego,
- ocenia relacje między działalnością człowieka a środowiskiem przyrody
- dokonuje porównań zjawisk i elementów przyrody, posługując się terminologią przyrodniczą.

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

- spełnia wszystkie wymagania z poziomu podstawowego,
- rozpoznaje i ocenia postawy człowieka wobec środowiska przyrodniczego,
- obserwuje pośrednio i bezpośrednio procesy zachodzące w środowisku przyrodniczym, potrafi je opisać,
- posługuje się mapą jako źródłem wiedzy przyrodniczej,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania przy pomocy nauczyciela typowych zadań i problemów,
- potrafi korzystać przy pomocy nauczyciela z innych źródeł wiedzy.

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

- w zakresie przewidzianym podstawą programową wykazuje się znajomością i zrozumieniem podstawowych pojęć,
- rozwiązuje przy pomocy nauczyciela typowe zadania o niewielkim stopniu trudności,
- przy pomocy nauczyciela potrafi korzystać z różnych źródeł informacji – mapy, globusa,
- rozpoznaje i nazywa podstawowe zjawiska przyrody,
- posiada, przejawiający się w codziennym życiu, pozytywny stosunek do środowiska przyrodniczego.

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń , który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej, które są potrzebne do dalszego kształcenia,
- nie potrafi rozwiązać problemów przedmiotowych o elementarnym stopniu trudności, nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie zna podstawowych określeń przyrodniczych.
- nie wyraża chęci poprawy oceny niedostatecznej częściowej.

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY Z PRZYRODY W KLASIE IV

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
Dział 1. Poznajemy warsztat przyrodnika				
wymienia składniki przyrody nieożywionej i ożywionej ; podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka; wymienia zmysły człowieka; wymienia źródła informacji o przyrodzie; wyjaśnia, czym jest obserwacja, a czym doświadczenie; podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie; podaje nazwy głównych kierunków geograficznych ; odszukuje na planie lub mapie wskazany obiekt	opisuje rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata; przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu ; wyjaśnia, co to jest widnokrąg; wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu rysuje różę głównych i pośrednich kierunków geograficznych; rozpoznaje obiekty w terenie przedstawione na planie i opisuje je za pomocą znaków kartograficznych; określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego	wymienia cechy ożywionych składników przyrody; wyjaśnia znaczenie obserwacji w poznawaniu przyrody; opisuje etapy doświadczenia; podpisuje na schemacie poszczególne części mikroskopu; opisuje sposób wyznaczania kierunku geograficznego za pomocą gnomonu; opisuje budowę kompasu; wyjaśnia zasadę tworzenia nazw kierunków pośrednich; oblicza rzeczywiste wymiary przedmiotu przedstawionego w różnych skalach; wyjaśnia,	planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie; określa przeznaczenie poszczególnych części mikroskopu; opisuje sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej; porównuje sposoby wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu	wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego składnika przyrody może wpłynąć na pozostałe wybrane składniki; planuje i prowadzi doświadczenie; wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów; wymienia nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji (odległych obiektów, głębin); opisuje sposób wyznaczania kierunku północnego za pomocą Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	<p>objektu; oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10;</p>	<p>na czym polega orientowanie mapy</p>		
<p>Dział 2. Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze</p>				
<p>wymienia stany skupienia, w których występują substancje; podaje przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych w swoim otoczeniu; podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia; odczytuje wskazania termometru; podaje nazwy przemian stanów skupienia wody; wymienia składniki pogody; rozpoznaje rodzaje opadów; wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych; odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody; wyjaśnia pojęcia: wschód Słońca, górowanie, zachód Słońca; wymienia daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku; podaje przykłady zmian zachodzących</p>	<p>podaje przykłady ciał stałych, cieczy i gazów; wyjaśnia zasadę działania termometru cieczowego; zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną; opisuje, w jakich warunkach zachodzą topnienie, krzepnięcie parowanie i skraplanie; wyjaśnia pojęcia: <i>pogoda, upał, przymrozek, mróz</i>; podaje nazwy osadów atmosferycznych; opisuje pozorną wędrówkę Słońca nad widnokretem, uwzględniając zmiany długości cienia; wyjaśnia pojęcia: <i>równonoc jesienna, równonoc wiosenna, przesilenie letnie, przesilenie zimowe</i>; opisuje cechy pogody w poszczególnych porach roku</p>	<p>wyjaśnia, popierając przykładami, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej; wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania; opisuje sposób powstawania chmur; wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne; wyjaśnia, jak powstaje wiatr; określa aktualne zachmurzenie; i przyporządkowuje trzech przyrządy do rodzajów obserwacji meteorologicznych; opisuje zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia w zależności od wysokości Słońca nad widnokretem; opisuje zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokretem w poszczególnych porach roku</p>	<p>klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości; porównuje właściwości fizyczne ciał stałych, cieczy i gazów; podpisuje na mapie kierunek wiatru; wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów; opisuje zmiany długości cienia w ciągu dnia; porównuje wysokość Słońca nad widnokretem w południe oraz długość cienia w poszczególnych porach roku</p>	<p>opisuje obieg wody w przyrodzie; wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi; wymienia fenologiczne pory roku, czyli te, które wyróżnia się na podstawie fazy rozwoju roślinności</p>

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
w przyrodzie żywej w poszczególnych porach roku				
Dział 3. Poznajemy świat organizmów				
opisuje trzy wybrane czynności życiowe organizmów; wyjaśnia pojęcia <i>organizm jednokomórkowy</i> , <i>organizm wielokomórkowy</i> ; wyjaśnia pojęcia: <i>organizm samożywny</i> , <i>organizm cudzożywny</i> ; wymienia, na podstawie ilustracji, charakterystyczne cechy drapieżników; układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów; wymienia korzyści płynące z uprawy roślin w domu i w ogrodzie; podaje przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka	wymienia czynności życiowe organizmów; podaje nazwy królestw organizmów; podaje przykłady organizmów roślinożernych i mięsożernych; wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność; wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe; podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego ; podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście	opisuje hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych; charakteryzuje czynności życiowe organizmów; opisuje cechy przedstawicieli poszczególnych królestw organizmów; przyporządkowuje podane organizmy do grup troficznych (samożywne, cudzożywne); wymienia cechy roślinożerców; wymienia przedstawicieli pasożytów; wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa; wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin; wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu	opisuje sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny; określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi; wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo; opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy (przykłady)	uzasadnia potrzebę klasyfikacji organizmów; charakteryzuje wirusy; podaje przykłady pasożytnictwa w świecie roślin, grzybów, bakterii i protistów; podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt; wymienia nazwy kilku roślin leczniczych uprawianych w domu lub w ogrodzie
Dział 4. Odkrywamy tajemnice ciała człowieka				
wymienia składniki pokarmowe ; opisuje znaczenie wody dla organizmu; wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie	podaje przykłady produktów spożywczych bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy;	opisuje rolę składników pokarmowych w organizmie; wyjaśnia pojęcie <i>trawienie</i> ; opisuje drogę pokarmu	wyjaśnia rolę enzymów trawiennych; wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne	opisuje rolę narządów wspomagających trawienie; wymienia czynniki, które mogą szkodliwie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
<p>żyć pokarm; uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem; podpisuje na schemacie elementy szkieletu oraz narządy układów: pokarmowego, krwionośnego, oddechowego, nerwowego, ruchu i rozrodczego; wymienia zasady higieny poznanych układów; na rysunku pokazuje narządy zmysłów; rozpoznaje na ilustracji komórki rozrodcze: męską i żeńską; wyjaśnia pojęcie <i>zapłodnienie</i>; podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania; podaje przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania</p>	<p>opisuje rolę poszczególnych układów; wymienia trzy funkcje szkieletu; opisuje rolę poszczególnych narządów zmysłów wyjaśnia pojęcie <i>cięża</i>; wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców; omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania</p>	<p>w organizmie; proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego; opisuje budowę poszczególnych narządów układu oddechowego, pokarmowego, krwionośnego, rozrodczego, nerwowego oraz układu ruchu; rozróżnia rodzaje połączeń kości; podaje nazwy największych stawów występujących w organizmie człowieka; wskazuje na planszy elementy budowy oka i ucha; opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania</p>	<p>przekształcanie pokarmu; wyjaśnia, na czym polega współdziałanie układów: pokarmowego, oddechowego i krwionośnego; opisuje wymianę gazową zachodzącą w płucach; wymienia zadania mózgu; wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia; uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów; opisuje rozwój nowego organizmu</p>	<p>trzustki; charakteryzuje rolę poszczególnych składników krwi ; wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę;</p>
Dział 5. Odkrywamy tajemnice zdrowia				
<p>wymienia zasady zdrowego stylu życia; wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk; wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów</p>	<p>podaje zasady prawidłowego odżywiania; wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry; podaje przykłady wypoczynku czynnego i biernego; wymienia</p>	<p>wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia; opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania; wyjaśnia, na</p>	<p>wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia; opisuje skutki niewłaściwego odżywiania się; opisuje skutki niedoboru i nadmiernego spożycia poszczególnych</p>	<p>wyjaśnia istotę działania szczepionek; wyjaśnia, dlaczego należy rozsądnie korzystać z kąpiei słonecznych i solariów; wymienia sposoby pomocy osobom uzależnionym; podaje przykłady profilaktyki chorób</p>

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
<p>chorobotwórczych; wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu; wymienia numery telefonów alarmowych; wymienia zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób zakaźnych ; podaje przykłady zjawisk pogodowych, które mogą stanowić zagrożenie; określa sposób postępowania po użądleniu; podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenie dla zdrowia; podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka; wyjaśnia, czym jest asertywność</p>	<p>przyczyny chorób zakaźnych; opisuje przyczyny zatruc; opisuje zasady postępowania w czasie burzy ; podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu; opisuje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku skaleczeń i otarć; podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać; podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; prezentuje właściwe zachowanie asertywne w wybranej sytuacji</p>	<p>czym polega higiena jamy ustnej; wyjaśnia, czym są szczepionki; wymienia objawy zatruc pokarmowych ze szczególnym uwzględnieniem zatruc grzybami; uzasadnia celowość umieszczania symboli na opakowaniach substancji niebezpiecznych; wyjaśnia, na czym polega palenie bierne; wymienia skutki przyjmowania narkotyków ; uzasadnia konieczność zachowań asertywnych</p>	<p>składników pokarmowych; wyjaśnia, na czym polega higiena osobista; opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych; charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka; wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę; opisuje sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję; opisuje zasady postępowania w przypadku oparzeń ; podaje przykłady dziko rosnących roślin trujących ; wyjaśnia, czym jest uzależnienie;</p>	<p>nowotworowych</p>
Dział 6. Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy				
<p>wyjaśnia pojęcie <i>krajobraz</i>; wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz; wymienia nazwy krajobrazów kulturowych; rozpoznaje</p>	<p>wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów; podpisuje na rysunku elementy wzniesienia; podaje po jednym przykładzie skał należących do</p>	<p>rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów; opisuje cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych ; opisuje wklęsłe formy terenu ; opisuje budowę</p>	<p>klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości; podpisuje na rysunku elementy doliny; opisuje proces powstawania i rolę gleby; opisuje, jak powstają bagna;</p>	<p>wymienia nazwy: najdłuższej rzeki, największego jeziora, największej głębi oceanicznej; podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka; wyjaśnia, w jakich warunkach</p>

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
na ilustracji wzniesienia i zagłębienia; wymienia nazwy grup skał; podaje przykłady wód słonych ; wymienia trzy formy ochrony przyrody w Polsce ; podaje przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych ; wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła	poszczególnych grup; wyjaśnia, czym jest próchnica; wyjaśnia pojęcia: <i>wody słodkie</i> , <i>wody słone</i> ; wymienia rodzaje wód powierzchniowych ; podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych wyjaśnia czym są parki narodowe i pomniki przyrody ; opisuje sposób zachowania się na obszarach chronionych	skał litych, zwięzłych i luźnych; na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących ; opisuje zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wynikające z rozwoju rolnictwa lub związane z rozwojem przemysłu ; wyjaśnia cel ochrony przyrody ; wyjaśnia czym są rezerваты przyrody wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną	charakteryzuje rodzaje wód płynących; podaje przykłady działalności człowieka w najbliższej okolicy, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu ; wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości lub osiedla ; wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym	powstają lodowce ; podaje przykłady występowania lodowców na Ziemi

Dział 7. Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie

wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie ; opisuje schemat rzeki, wymieniając: źródło, bieg górny, środkowy, dolny, ujście ; podpisuje, np. na schematycznym rysunku, strefy życia w jeziorze ; podaje przykłady organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora ; wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie ; opisuje przystosowania zwierząt do zmian temperatury ;	opisuje, popierając przykładami, przystosowania zwierząt do życia w wodzie ; opisuje, popierając przykładami, przystosowania roślin do ruchu wody ; podaje nazwy organizmów żyjących w biegu górnym, środkowym i dolnym rzeki podaje przykłady roślin strefy przybrzeżnej jeziora ; wskazuje przystosowania roślin do	wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki ; opisuje przystosowania organizmów żyjących w biegu górnym, środkowym i dolnym rzeki ; charakteryzuje przystosowania roślinności strefy przybrzeżnej jeziora ; charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej ; charakteryzuje	porównuje świat roślin i zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki ; wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> ; układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze ; charakteryzuje wymianę gazową u roślin ; opisuje przystosowania roślin do wykorzystania światła ; charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz	opisuje przystosowania dwóch–trzech gatunków zwierząt lub roślin do życia w ekstremalnych warunkach lądowych ; charakteryzuje bory, grądy, łągi i buczyny ; wyjaśnia, czym jest walka biologiczna ; wymienia korzyści i zagrożenia wynikające ze stosowania chemicznych środków zwalczających szkodniki
--	---	--	---	---

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
<p>wpisuje na schemacie warstwy lasu ; przyporządkowuje po dwa gatunki organizmów do poszczególnych warstw lasu ; opisuje zasady zachowania się w lesie ; rozpoznaje na ilustracji dwa drzewa iglaste i dwa drzewa liściaste ; wyjaśnia znaczenie łąki dla ludzi ; wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw ; podaje nazwy zbóż uprawianych na polach ; podaje przykłady warzyw uprawianych na polach ; wymienia dwa szkodniki upraw polowych ;</p>	<p>ochrony przed niekorzystną (zbyt niską lub zbyt wysoką) temperaturą ; wymienia nazwy przykładowych organizmów żyjących w poszczególnych warstwach lasu ; porównuje wygląd igieł sosny i świerka ; wymienia cechy łąki ; wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej ; opisuje sposoby wykorzystywania roślin zbożowych ; uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu</p>	<p>przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające przed utratą wody ; opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych ; opisuje wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu ; porównuje drzewa liściaste z iglastymi ; rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste i pospolite drzewa liściaste rozpoznaje pięć gatunków roślin występujących na łące ; przedstawia, w formie łańcucha pokarmowego, proste zależności pokarmowe między poznanymi organizmami żyjącymi na łące ; wyjaśnia, czym różnią się zboża ozime i jare ; wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych</p>	<p>rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach ; podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych ; przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki ; uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt ; przykłady innych upraw niż zboża, warzywa, drzewa i krzewy owocowe, wskazując sposoby ich wykorzystywania ; przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych</p>	